

شناسایی و مدیریت ریسک‌ها در پروژه‌های زیربنایی ساخت بزرگراه‌های ایران

امیر گلیجانی مقدم^{۱*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، مؤسسه آموزش عالی آیندگان، گروه مدیریت ساخت، تنکابن، ایران

خلاصه

پروژه‌های ساخت و ساز با ریسک‌های متعددی روبرو می‌شوند. پروژه‌های ساخت و ساز در نتیجه مشارکت تعداد زیادی از گروه‌ها مثل مالکین، طراحان، مشاوران ناظر، پیمانکاران، پیمانکاران فرعی، تأمین‌کننده‌ها و دولت‌ها، با ریسک‌های عدیده‌ای روبرو خواهند شد. اکثر مطالعات تأکید کرده‌اند که پروژه‌های ساخت بزرگراه دارای ریسک‌های بیشتری از دیگر پروژه‌ها می‌باشند چون پروژه‌های بزرگراه گستره جغرافیایی بیشتری را در بر گرفته و با تهدیدهایی از سوی شرایط زیرزمینی روبرو هستند. پروژه‌های زیرساختاری و زیرزمینی ذاتاً پیچیده بوده و متغیرهای زیادی از جمله بی‌ثباتی و شرایط زمینی را در بر می‌گیرند. شرایط زمینی مختلف به گسترش پروژه‌های ساخت بزرگراه منتهی شده است. حضور تجهیزات زیرزمینی شناسایی نشده باعث افزایش ریسک‌ها خواهد شد. درک ریسک‌ها به گروه‌ها امکان می‌دهند تا قدم‌هایی را برای کاهش تأثیرات منفی بردارند. شناسایی و ارزیابی ریسک یک فرآیند کلیدی مدیریت ریسک می‌باشد. مدیریت تمامی ریسک‌های احتمالی در یک پروژه ساخت و ساز دشوار خواهد بود بنابراین باید بر ریسک‌های کلیدی تمرکز نمود. تلاش برای شناسایی تمامی ریسک‌ها زمان‌بر بوده و اصلاً سازنده نمی‌باشد. هدف اصلی باید شناسایی حیاتی‌ترین ریسک‌ها و کنترل آن‌ها باشد. اکثر تحقیقات انجام گرفته در ارزیابی و تخصیص ریسک به پروژه‌های انجام گرفته در آمریکا، اروپا و شرق آسیا مربوط می‌شوند و تحقیقات بسیار کمی در خاورمیانه انجام شده است.

کلمات کلیدی: مدیریت ریسک، شناسایی ریسک، اولویت بندی ریسک، ارزیابی ریسک، پروژه‌های آزادراه

۱. مقدمه

ریسک پروژه، رویداد یا وضعیتی غیرقطعی است که در صورت وقوع، اثر مثبت یا منفی بر یک هدف پروژه می‌گذارد. ریسک پروژه دربرگیرنده تهدیدهایی بر اهداف پروژه و نیز فرصت‌هایی برای بهبود در راستای این اهداف می‌باشد. از آنجاکه هزینه پیشگیری و برنامه ریزی برای ریسک‌ها همواره از هزینه تصحیح تأثیر آنها بر پروژه کمتر است؛ بنابراین شناسایی ریسک پروژه‌ها ضرورت پیدا می‌کند. تقریباً تمام پروژه‌ها در یک بستر اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی برنامه‌ریزی و اجرا می‌شوند و دارای آثار مثبت و منفی خواسته یا ناخواسته‌ای می‌باشند.

از طریق یک جدول ریسک‌های شناسایی شده در منابع نشان داده شده است. ریسک‌ها را می‌توان در دو دسته طبقه بندی نمود: ریسک‌های داخلی و ریسک‌های خارجی. السایق (۲۰۰۸) ریسک‌های داخلی را پروژه محور در نظر گرفته و معمولاً آن‌ها را تحت کنترل تیم مدیریت پروژه می‌بیند. ریسک‌های خارجی در واقع ریسک‌هایی هستند که

* Corresponding author: نویسنده عهده دار مکاتبات

Email: amirgm11@yahoo.com